

Заборона символіки Російської імперії як основа спротиву окупаційним військам рф в Україні

Степан Хотін

судовий експерт лабораторії психологічних, мистецтвознавчих та інших видів досліджень, Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз Мін'юсту України, м. Одеса, Україна, ORCID: 0009-0005-1905-2796, e-mail: xotin2000@gmail.com

Проаналізовано питання використання та популяризації забороненої символіки Російської імперії окупаційними військами рф на території України, а також громадянами, які співпрацюють із ворогом.

Ключові слова: символіка; російська імперія; окупація; опір; супротив; ідеологічний фронт.

The Ban on Russian Imperial Symbols as a Foundation for Resisting Russian Occupation Forces in Ukraine

Stepan Khotin

This analysis focuses on the use and promotion of banned Russian imperial symbols by Russian occupation forces in Ukraine and by Ukrainian citizens collaborating with the occupiers.

Keywords: symbols; Russian Empire; occupation; resistance; opposition; ideological front.

Століття російського панування на українських землях супроводжувалися системними заходами, спрямованими на асиміляцію українського народу (заборону та знищення української мови та культури, руйнування традицій, етнічної самобутності) та масовими репресіями, наслідком яких стало знищення мільйонів людей.

Ушановуючи пам'ять мільйонів наших співвітчизників, які стали жертвами російського імперського панування в Україні, розуміємо, що опір ворогу в питаннях ідеологічного фронту є дуже важливим. Використання росіянами їхньої імперської символіки

вважаються правопорушеннями, які можуть підпадати під ст. 111 та ст. 436 Кримінального кодексу України [1].

Нормативно-правова база заборони символіки російської імперії в Україні базується на законах України та міжнародних актах. Зазначимо Закони України, які забезпечують процес відродження національної пам'яті українського народу й захисту українського культурного та інформаційного простору: «Про Голодомор 1932—1933 років в Україні», «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті», «Про засудження комуністичного

та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», «Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну». Поміж міжнародних документів відзначимо Статут Організації Об'єднаних Націй та «Декларацію про надання незалежності колоніальним країнам і народам», ухвалені 25-ю сесією Генеральної Асамблеї ООН 14 грудня 1960 року, які засуджують примусове підпорядкування народів чужому домінуванню через те, що воно призводить до їх експлуатації, заперечує основні права людини.

Незважаючи на прийняття цих законів, існує багато злочинів, пов'язаних із розповсюдженням та демонстрацією російської імперської символіки, що порушує національні інтереси нашої держави.

Засуджуючи всі форми колоніалізму, керуючись ст. 11 Конституції України [2], яка зобов'язує державу сприяти консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, Верховна Рада України ухвалила Закон «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімів» задля розширення ідеологічного спротиву країні-окупанту [3].

Ураховуючи зазначене, пропонуємо докладніше розглянути симво-

ліку монархічної росії, якою широко користуються окупаційні війська рф як на полі бою, так і в елементах пропаганди їхньої агресивної політики.

Біло-чорно-жовтий прапор було представлено у 1858 році, проте він не був настільки популярним, як біло-синьо-червоний триколор, яким почали користуватися з 1883 року. У ХХ ст. існувала легенда (заснована на хибних заявах радянського історика К. Іванова), що Росія змінила свій офіційний прапор у 1858 р. Указом Олександра II від 11.06.1858 р. було введено чорно-жовто-білий «малюнок гербових кольорів». Указ затверджено Сенатом за доповіддю міністра імператорського двору графа В. Ф. Адлерберга. Отже, прапор гербових кольорів став першим офіційно затвердженим державним прапором росії (рис. 1).

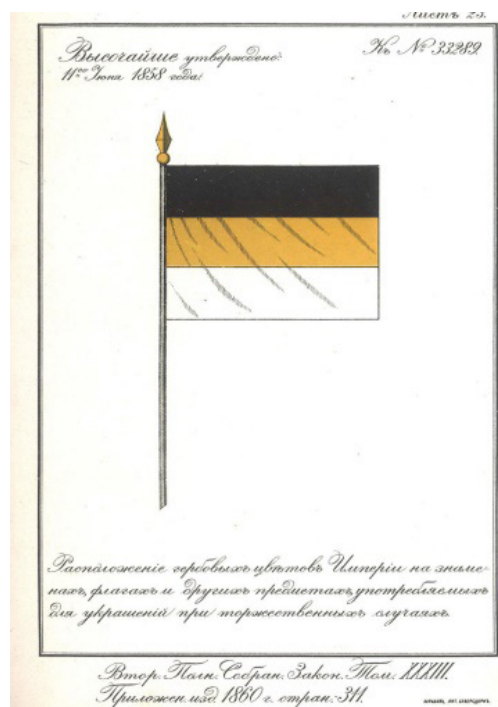

Рис 1. Зображення прапора гербових кольорів Російської імперії в додатку до указу Олександра II від 11.06.1858 р.

Цей прапор представляв не лише Росію, а й усю територію імперії (зокрема, Північний Кавказ та Центральну Азію), у той час як біло-синьо-чер-

воний триколон представляв лише росію; із 1990-х років ним користуються монархісти та ультраправі політичні угруповання [4] (рис. 2, 3).

Рис. 2. Зразок зображення імперського прапора

Рис. 3. Версія прапора з гербом

Починаючи з 2014 року символікою російської імперії користуються незаконні терористичні угруповання самопроголошених республік, так званих «ДНР» та «ЛНР», і до сьогодні — наприклад, 80-й окремий гвардійський розвідувальний батальйон «Спарта» імені Арсена Павлова, який належить 1-му армійському корпусу російської федерації. Це незаконне збройне формування було включено до санкційних списків низки країн. Воно брало участь у боях на схо-

ді нашої держави проти Збройних сил України за Слов'янськ, Красний Лиман, Широкине та під час повномасштабного вторгнення воює під Авдіївкою [4].

Бійці батальйону «Спарта» носять камуфльовану форму з емблемою батальйону на розпізнавальних знаках (нарукавних, на береті) — чорно-жовто-білий прапор російської імперії, поверх якого розміщено стилізовану під блискавку червону літеру М, а під нею — напис «Спарта» (рис. 4, 5).

Рис. 4. Емблема батальйону «Спарта»

Рис. 5. Терорист Арсен Павлов «Моторола» із символікою свого батальйону під час боїв на Сході України

Літеру «М» взято із творів Дмитра Глуховського «Метро 2033» та однойменної серії комп'ютерних ігор,

у яких існує організація зі схожою символікою й такою самою назвою (іноді звана Орденем, або рейнджерами),

яка бореться з мутантами та бандитами на теренах постапокаліптичної Москви і в тунелях метро. Символіку було розроблено дизайнерським відділом газети «Новоросія» 2014 року відповідно до особистих побажань командира батальйону терориста Арсена Павлова і не було узгоджено з Глуховським, який не бажав, щоб символіка із його творів ставала знаком реальних військових організацій [4]. Отже, це лише один конкретний приклад із багатьох,

де окупаційні війська рф користуються символікою імперської росії, тому для більш ефективної боротьби на ідеологічному фронті з ворогом треба внести в методику судової мистецтвознавчої експертизи «Дослідження об'єктів, що містять комуністичну та націонал-соціалістичну (нацистську) символіку» герб та прапор російської імперії для спротиву, зменшення користування й популяризації символіки держави-агресора.

Перелік джерел посилання

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 01.09.2024).
2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.09.2024).
3. Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії : Закон України від 21.03.2023 р. № 3005-IX (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3005-IX#Text> (дата звернення: 11.09.2024).
4. Гречило А. Б. Символи нових незалежних держав [Білорусь, Росія, Молдова]. *Пам'ятки України : Історія та культура*. 1999. Ч. 1. С. 166—172.